

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 7 mars 1927 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ändrade bestämmelser rörande livräntas utbytande mot kapitalbelopp.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 33, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Luterkort* hemställt, att riksdagen måtte för sin del besluta,

antingen att 6 § i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete enligt dess lydelse i lag den 18 juni 1926 måtte i nedanberörda del erhålla följande ändrade lydelse: »På därom av den skadade gjord ansökan må försäkringsrådet besluta, att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder»;

eller ock att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa skyndsamt utredning, om och huruvida i vidsträcktare mån än vad nu är fallet för olycksfall beviljad livränta må kunna utbytas mot kapitalbelopp, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande yrkande, får utskottet hänvisa till motionens innehåll.

Frågans behandling vid 1926 års riksdag.

Föreliggande spörsmål var föremål för behandling av riksdagen senast sistlidna år. I motion nr 279 i första kammaren hemställde nämligen herr *Luterkort*, att riksdagen måtte för sin del besluta, att 6 § 3 mom. andra stycket i det för riksdagen framlagda förslaget om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete måtte erhålla följande lydelse: »På därom av den skadade gjord ansökan må försäkringsrådet, när skäl därtill äro för handen, besluta att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder».

Andra särskilda utskottet, till vilket motionen remitterades för förberedande behandling, inhämtade i vederbörlig ordning yttrande över densamma från försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten. Försäkringsrådet tillstyrkte motionärens förslag så vitt anginge livräntor å mindre belopp t. ex. vid invaliditetsgrad upp till 15 å 20 procent, eventuellt även med begränsning till visst maximumbelopp för livräntan. Riksförsäkringsanstalten avstyrkte förslaget, därvid anstalten anförde bland annat, att om man vidhölle den av motionären angivna

principen, att livränta endast i undantagsfall borde utbytas mot kapitalbelopp, vilken princip enligt anstaltens mening i stort sett vore riktig och för vilken flera vägande skäl kunde anföras, det förefölle som om rent lagtekniskt sett den nuvarande formuleringen av lagrummet bättre än den av motionären föreslagna formuleringen gäve ett riktigt uttryck för denna princip. Två ledamöter av riksförsäkringsanstalten voro av avvikande mening.

Utskottet ansåg med hänsyn till vad ämbetsverken anført tillräckliga skäl icke föreligga för ett tillstyrkande av förslaget. Utskottets hemställan om avslag å motionen bifölls av riksdagen.

I ålderdomsförsäkringskommitténs år 1915 avgivna förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete hade icke upptagits rätt för den skadade att få livräntan utbytt mot kapital. Kungl. Maj:ts förslag till 1916 års riksdag följde i förevarande hänseende ålderdomsförsäkringskommittén. I särskilda motioner hemställdes emellertid om sådan ändring av förslaget, att utbyte av livränta mot kapital skulle få äga rum under vissa omständigheter. Det särskilda utskott, till vilket Kungl. Maj:ts proposition och i ämnet väckta motioner överlämnades, anförde, att utskottet i likhet med kommittén, vars ståndpunkt delats av departementschefen, ansåge utbyte av livränta mot kapital i allmänhet icke böra äga rum. Även i fråga om livräntor vid lägre invaliditetsgrader borde denna regel fasthållas. Emellertid kunde det icke förnekas, att i vissa fall förhållandena kunde vara sådana, att det måste framstå som både obilligt och olämpligt, om ej möjlighet skulle finnas att göra ett dylikt utbyte. Sålunda kunde i särskilda fall av omständigheterna klart framgå, att det för den skadade skulle vara till verkligt och varaktigt gagn, om han genom erhållande av ett kapital bleve i stånd att skaffa sig nya insikter eller förvärvsmöjligheter. Det vore dock klart, att man i dylika fall måste framgå med den största försiktighet och endast i undantagsfall och då tillräckliga garantier funnes för att det åsyftade ändamålet skulle kunna vinnas borde medgiva utgivande av kapital i stället för livränta. Utskottet framställde det förslag, som sedermera av riksdagen antogs och blev gällande lag.

Utskottet.

Livräntas eller livräntedels utbytande mot kapitalbelopp kan givetvis understundom vara till stort gagn, särskilt i sådana fall då livräntetagaren genom det erhållna kapitalet kan få medel till lämplig yrkesutbildning eller till att förskaffa sig eget hem och dylikt. Såsom framgår av riksförsäkringsanstaltens yttrande år 1926 till andra särskilda utskottet (utlåtande nr 1 sid. 82) har kapitalutbetalning under åren 1918—1923 skett i sammanlagt 74 fall, nämligen i 19 fall för yrkesutbildning, i 37 fall för egendomsköp, i 11 fall för startande av affär och i 7 fall för annat ändamål. Sammanlagda utbetalda kapitalvärdet utgjorde 178,498 kronor 86 öre. Att medgiva en vidsträcktare avlösning av mindre livräntor skulle givetvis lända till minskning av förvaltningsbesväret för försäkringsinrättningarna. Det skulle härigenom medföra vissa besparingar, och dessa skulle givetvis ökas, därest man, i likhet med vad som skett i vissa främmande länder, i fråga om mindre livräntor stadgade, att i kapital allenast

skulle utbetalas ett mindre antal års sammanlagda livräntor. Med hänsyn till livräntans ändamål synes emellertid en allmänna användning av en sådan anordning icke vara att tillråda. De nuvarande bestämmelserna, att synnerliga skäl skola föreligga för utbyte av livräntan mot kapital anser utskottet, icke minst med hänsyn till livräntetagaren själv, vara välgrundade. Då utskottet ej blivit övertygat om att dessa föreskrifter ej skulle lämna rum för en tillfredsställande praxis, kan utskottet icke förorda bifall till motionärens förslag.

Utskottet får fördenskull hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 4 mars 1927.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *K. G. Westman, von Sydow**, *Sigfrid Hansson*, greve *Spens* och *Frändén*, fröken *Hesselgren* samt herrar *Berglund* och *Luterkort*;
från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar*, *Öberg*, *Hage*, *Magnusson* i Skövde, *Johanson* i Hallagården, *Johansson* i Sollefteå*, *Olovson* i Västerås och *Andersson* i Rasjön*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Luterkort* och *Hage*.
